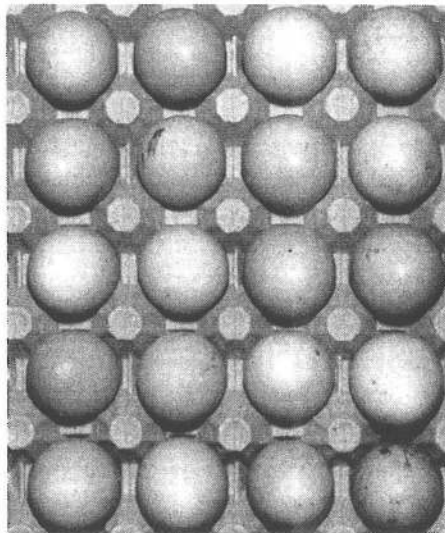

Vechters van Java

Rond het einde van de oogstmaand (augustus) importeerden we vorig jaar uit Midden-Java, dank zij de goede zorgen van de militaire overheid aldaar, 20 crème-kleurige eieren van Javaanse Vechthoenders. Ze wogen gemiddeld 47 g (42-53 g) en waren door een inlands fokker van vechthanen voor ons zorgvuldig verzameld. Op 2 september werden hieruit 7 kuikens geboren (twee stierven in de dop) en later werden nog eens twee kuikens geëlimineerd wegens niet te corrigeren heupdysplasie en kromme tenen. Er resteerden vier hennen en één haan, welke na zes weken 500 g, na tien weken 800 g en na twintig weken 2.000 g wogen. De Javaanse vechter groeit dus sneller dan de Shamo, waaraan hij verwant is, doch trager dan de Jersey Giant.

1. Niet gespoord en niet gecoupeerd vechten Javaanse vechthoenders nog op een „eerlijke” manier. Een vechter weegt zelden meer dan 3 kg

2. De geïmporteerde twintig eieren met een gewicht tussen de 42 en 53 gram

Javaanse kippenboer

Elke dorping op Java houdt kippen, en voor het ei en voor de bout. Langs de wegen ziet men regelmatig vrouwen met kippenmanden, die naar de markt gebracht worden. Op het einde van de Mohammedaanse vasten (meer dan negentig procent van de bevolking is moslim), de Lebaran, verdwijnt menig hoen in de pot. In Midden- en Oost-Java liggen de dorpjes dicht bij elkaar. Zij zijn met elkaar verbonden door „Colts” minibus-

jes voor ongeveer vijftien personen.

Kweken van vechthanen is er populair, gezien het feit dat weddenschappen nog steeds „in” zijn, ondanks een officieel verbod. Niet zelden worden hanenwedstrijden georganiseerd bij bruilofts- en besnijdenisfeesten, deels om de genodigden tot laat in de nacht wakker te houden. De „betoh” (eigenaars van de vechthanen) zetten dan een flinke som geld in, tussen de 25.000 en 50.000 roepia. Het publiek wordt aangespoord om mee te wedden; de omstanders zetten kleine sommen in, Rp. 200 of slechts Rp. 25 (vergelijk: 1 US dollar is 640 Rp.).

Op Java wordt met natuurlijke sporen gevochten. Het gevecht eindigt wanneer een haan wegvlucht of wanneer de verliezende partij „ketjok” roept (ik geef op)... Op Balië echter wordt de haan aan de linkerpoot met staal gespoord en wordt gevochten tot aan de dood.

Ajam Bangkok

De Javaan vertelt u dat zijn vechtras een afstammeling is van het Siamese Vechthoën en noemt zijn vechthaan daarom Ajam Bangkok. Nu en dan wordt eens een vechter uit Thailand ingekruist, doch dat is uitzondering. Alleen om geografische redenen mogen wij dus verwachten dat de Java Vechter malayoïdekenmerken moet bezitten: arendskop, verticale houding, krappe bevedering, bleek oog en geelvelilig. Een vechthoendervereniging of een standaard bestaat er niet. Men selecteert op natuurlijke wijze,

waarbij vechtlust en kracht primeren, kleur en type zijn voor de inboorlingen van belang. De Javaanse Vechter is dus een neef van de Aseel uit Indië en de Shamo uit Japan.

Het vechten

Op het erf van de kweker wordt het terrein met bamboe afgezet. De hanen worden niet gewogen, men kijkt alleen of ze „willen” en „durven” vechten. Toch heb ik een tiental hanen gewogen: tussen de 2,5 en 3,0 kg, zodat ze als lichtgewichtten moeten worden bestempeld. De kweker Pak Samat vertelde me dat het beter is dat de hanen magerder gehouden worden, zeker als ze moeten vechten. Vóór het gevecht wordt de haan gewassen en krijgt hij wat „tsjabé”, een soort Spaanse peper, om hem hitsig te maken.

Op Bali zijn er voor deze hanengevechten arena's, welke een duizend toeschouwers kunnen bevatten. In het centrum van de Arena ligt een mat van 10 bij 5 meter, in twee vakken verdeeld, waarop de gevechten plaatsvinden.

Type Java Vechter

De kam van de Javaanse Vechter is klein en lijkt het meest op de erwtenkam van de Sumatra. De oogkleur is lichtgeel bij het jonge dier, doch wordt op volwassen leeftijd oranje-rood. De ogen liggen diep in de kop en de versierselen zijn weinig uitgesproken. De dieren, die ik van de inlander kreeg, zijn gitzwart van gevete met metaal-groene glans. Het geheel is niet zo krap aanvoelend als bij voorbeeld bij de Shamo, doch op de schouders zijn duidelijk twee rozetten zichtbaar. De poten zijn geel-oranje, hier en daar met zwarte schubben bedekt. De ruglijn is sterk dalend, maar de staart wordt niet afhankelijk gedragen; hij maakt een hoek van 30° met de rug en loopt zo nagenoeg horizontaal.

Dure kip

Een Javaanse Vechter kost ter plaatse tussen de 100 en 300 US-dollar. Doch 500 dollar voor een kampioen is geen zeldzaamheid. Gezien het bruto-nationaal-produkt in Indonesië, dat per inwoner slechts 360 US-dollar bedraagt, tegenover bij voorbeeld 9.070 in België, begrijpt u al gauw dat niet elke Indoneziër zo maar bereid is vechthanen te kopen. De kwekerij blijft in handen van

enkele „vader op zoon” gespecialiseerde families. Zijn de kwekers dus zeldzame „vogels”, de gokkers zijn er bij duizenden. Soms enkele roepies, soms hun hele bezit... Om deze drama's te vermijden heeft de regering (nogmaals) het wedden op hanenkampen verboden met ingang van 1 april '81.

Java

Java of Djawa in het Indonesisch is het kleinste eiland (130.000 km²) van de Grote Soenda-eilanden en herbergt 90 miljoen inwoners. Jakarta, Surabaya en Bandung klinken ons als stadsmensen bekend in de oren.

Javanen vormen 68 % van de bevolking. Verder nog 20 % Soedanezen en andere groepen, elk met eigen taal, zodat de regering het Bahasa Malayu, de handstaal van de Archipel, als officieel Indonesisch verhiel (het officieel Indonesisch is dus in feite het Maleis van de Riau-archipel, een eilandengroep aan de Oostkust van Sumatra).

Op de berghellingen leeft naast het Bankivahoen het groen Java-hoen, dat door de inboorlingen wordt gestrikt en gekruist met boerenkippen om mooi kraaiende Bekisars te bekomen. De Bekisarhanen zijn onvruchtbaar, de Bekisars hennen niet, wat erop wijst dat dit prachtige Javaanse Vorkstaarhoen (Gallus Varius) zeker geen nauwe verwantschap met de Bankiva-achtige hoenders bezit.

Djawa heeft een vochtig-tropisch klimaat met rijsvelden, bamboebossen en kokospalmen, waar kattengrote ratten en muizen, maar ook tijgers, panters en vele kleine apesoorten samen met herten en wilde zwijnen en rijke flora en fauna vormen. De beroemde Javaanse

3. Pasgeboren zwarte Java-kuikens

4. Eén maand oud Java-haantje. De naar binnen gekromde tenen zijn waarschijnlijk het gevolg van een te gladde opfokbodemp

5. Kopstudie van een opgroeiende Java-haan. Bleekgele ogen, kromme stoute bek

6. Opgroeiende Java-haan. Mooie ronde kop, agressieve blik en korte kromme snavel

7. Vergelijkende gewichtscures van Shamo's en Java Vechters

8. Vergelijkende gewichtscures van Java Vechter (import Java) en Shamo haan (import Brazilië)

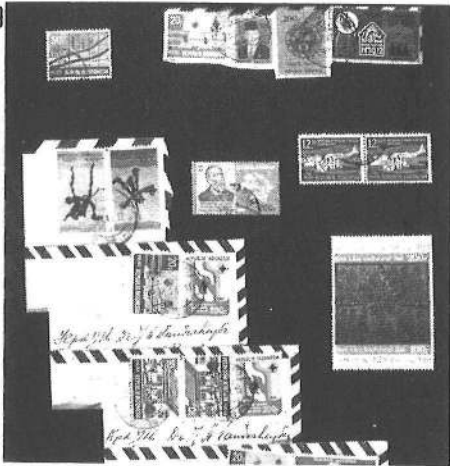
9. Maandenlange correspondentie en een lang verblijf op Java waren noodzakelijk om een tip van de sluijer op te lichten. Hanenkampen zijn ook op Java illegaal

10. De militaire overheid van Java maakte het me gemakkelijk door een aantal schriftelijke verklaringen af te geven. Zonder hen geen eieren!

6

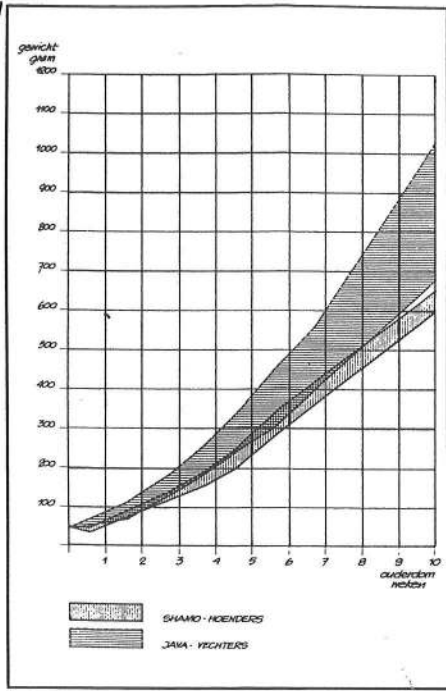
9

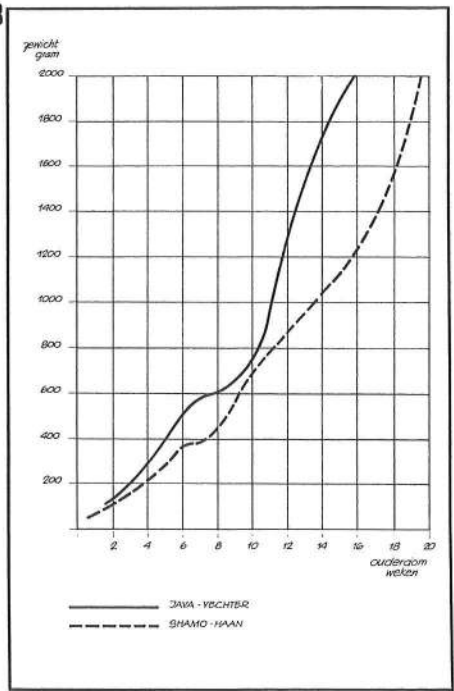
Javaanse pluimveewoordschat

- Broedei:** endog sing diengremi (ei dat wordt uitgebreed)
- Broeden:** ngengrem
- Ei:** endog(n), tigan(k)
- Geel:** kuning
- Haan:** djago(n), sawoeng(k)
- Hanengevecht:** adon adon jagon(n), aben aben sawung(k)
- Hanenmelker:** botoh adu (botoh = die weddenschappen aangaat)
- Jonge hen (poelje):** déré
- Kampen (vechten):** adu(n), aben(k)
- Kip:** pitik, ayam
- Kuiken:** kutuk
- Oorlel:** gombel
- Rood:** abrit
- Spoor:** jalu
- Stalen spoor:** taji
- Vechthaan:** djago adon, dajgo duan, ayam sabungan
- Vechtarena:** kalangan adon adon dajgo(n), kalangan aben aben sawung(k)
- Zwart:** cemeng

7

8

10

Approved,
For the Head of Health Service:
[Signature]
BOERNOMO BSC
Capt. Lt., Medical Corps, Indonesian Army

APPROVED,
For the Head of Veterinarian Service:
[Signature]
KEPALA DESA SURATIN
Majet, Medical Corps, Indonesian Army

NO. 2325/20/100/1981

KEPALA DESA BARU URUJO

NO. 74/100/1981

KEPALA KANTON

(M. MUCH ICHSAN.)

neushoorn vindt men echter alleen nog in het „Unjung Kulon“-reservaat. Ook de Javaanse pauw is wereldvermaard.

Nog een ras?

De Java Vechter zal op de komende Neerhof-tentoonstelling te Gent worden tentoongesteld, niet zozeer als curiosum, doch wel om aan de geïnteresseerden kans te bieden door vergelijking een inzicht te bekomen in die talrijke rassen

van vechters, die het Oosten rijk is en waar wij zo weinig tot niets van af weten. Inventarisatie van alle rassen en slagen uit Zuid-Oost-Azië is zeker nog niet voor morgen, als men bedenkt dat zelfs het beschaafde Japan tot 1972 moest wachten voor er een standaardwerk gemaakt kon worden van de met uitsterven bedreigde nationale rassen.

Gent (België) J. VANDERHEYDEN